

Анђа Бјелић

Народна библиотека Ужице
abjelic@biblioteka-uzice.rs

Бојана Маринчић

Народна библиотека Ужице
bokyue@gmail.com

ВИКИ – БИБЛИОТЕКА(Р), ПОУЗДАНО И ПРИМЕНЉИВО

Упориште поузданих информација налази се у библиотеци. Било да је реч о традиционалној, виртуелној или хибридној библиотеци, то је чворна тачка, квантум од кога се полази. Развијене библиотехнологије и дискурзивна знања омогућавају библиотекару да дође до релевантне, поуздане и употребљиве информације, коју ће ставити у службу корисника. Дељење информација је друштвени и етички чин који са собом носи одговорност, а то подразумева обученог и образованог библиотекара који има развијену свест о важности своје улоге у процесу прикупљања и дисеминације информација.

Квалитетна и потпуна информација је императив савременог доба. Данас, у мору података, често се могу наћи непотпуни, па чак и нетачни подаци који се касније системом преузимања мултипликују. За озбиљне истарживаче, стручне и научне раднике, студенте и све који се баве озбиљним изучавањима, важно је да информације буду тачне и поуздане.

Википедија је најпопуларнија страница и најчешће прва степенница за добијање почетне информације. С обзиром на то да странице Википедије могу уређивати сви заинтересовани (различитог нивоа образовања, година, интересовања...), валидност тих информација је често дискутабилна. Велики број корисника Википедије указује да је неопходно извршити ревизију, допуну или отворити нове странице које дају потпуније информације о одређеном тексту. Да би текст који се поставља на страницу имао употребну вредност потребно је да буде пречишћен, јасан и да се подаци могу проверити преко наведених референци. Препознавши потребу за поузданим садржајем на Википедији, Универзитетска библиотека „Светозар Марковић” у Београду, покренула је пројекат **Вики библиотекар** чији су циљеви:

- информисање и обука библиотекара;
- темељно упознавање са свим програмима и припрема библиотекара за учешће у активностима Википедије Србије;
- постављање нових страница на Википедији, везаних за саме библиотеке и њихову културну делатност;
- постављање галерије слика везаних за библиотеке или установе у чијем су оне саставу;
- постављање што квалитетнијих и потпунијих библиографских података везаних за библиотеке и њихову делатност, уз поштовање свих ауторских права (линкови до комплетних садржаја текстова, библиографски подаци о штампаним и електронским изворима информација и сл.).¹

Библиотекари Народне библиотеке Ужице и представници Установа културе Града имали су прилику да стекну основна знања о постављању текстова на Википедију у оквиру овог Пројекта. Обука је организована у Регионалном центру Ужице, у организацији Матичне службе Народне библиотеке Ужице. Библиотекари Илија Смиљанић, Бојана Маринчић и Анђа Бјелић били су на напредној обуци за Вики библиотекара у УН „Светозар Марковић” у Београду. Резултати обуке могу се пронаћи на Википедији Србије. Неки од прилога су нови, неки редиговани, а неки допуњени. Акцент у раду био је на завичајним темама (писци, знамените личности, историјске и културне знаменитости). Текстови који су обрађени на Википедији односили су се на академика Љубомира Стојановића, академика Љубомира Симовића, Милутина Ускоковића, проту Милана Ђурића, Славка Вукосављевића, Миленка Мисаиловића, Зорана Јеремића, а осим њих и текстови о Народној библиотеци Ужице, конкурс Милутин Ускоковић, чесмама Центра и Ракијске пијаце, окупационом листу *AmtsBlatt*. За сваки од ових прилога постављене су и фотографије које су похрањене на Википедијину оставу и могу се делити под наведеним условима регулисаним лиценцом Кријејтив комонс (Creative Commons).

Како користити и вредновати податке са интернета, са посебним нагласком на Википедију, ученицима основних и средњих школа у Ужицу, представили су запослени у Народној библиотеци Ужице.² Дужи низ година библиотекари НБУ, у организацији Матичне службе, представљају ученицима могућност претраживања поузданих извора информација. Министарство културе и информисања 2014. године

¹ https://sr.wikipedia.org/wiki/Википедија:Вики_библиотекар

² У даљем тексту НБУ.

подржало је и суфинансирало активност запослених у НБУ, кроз пројекат „Пронаћи и користи информацију”. Пројекат је реализован кроз презентације које су усклађене са старосним узрастом завршних разреда основних и средњих школа. Захваљујући добијеној техничкој опреми, библиотекари су имали прилику да посете све основне и средње школе на територији града Ужица. Поред садржаја који је предвиђен Пројектом, вођен је разговор о начину претраге информација на интернету и штампаних извора. На основу добијених одговора, стиче се закључак да Википедију као извор „научних” информација најчешће користе ученици основних и средњих школа. Садржај и веродостојност текста већином се не проверавају и подаци се користе без вредновања.

Учествовање у пројекту „Вики библиотекар” омогућило је реализаторима презентација да пренесу искуства стечена обуком и укажу на могућности провере поузданих информација на Википедији. Поред поновног подсећања на извод из текста, који се налази на почетној страници Википедије, а који се односи на уређивачку политику, ученицима је представљено да посебну пажњу треба обратити на референце у тексту, које је једино могуће проверити на основу штампаних или дигитализованих извора. Упоредиване су странице о Николи Алтомановићу на српском и енглеском језику, Марији Стјуарт и другим знаменитим личностима и догађајима. Већина присутних је тек тада имала прилику да види да се подаци разликују.

Библиотекари деле мишљење да не треба само одговорност о површности проналажења и дељења информација подвести под брзину начина живљења и однос деце према техници, већ да би комплетно друштво заједно са институцијама требало активније да се укључи у пут проналажења поузданих извора. Технологије којима располажемо не треба сматрати претњом штампаним изворима, већ их треба прилагодити захтевима корисника и усмерити на веродостојне изворе информација. У таквом окружењу и Википедија може бити поуздана страница за почетно истраживање.